יעסטער
אמסטרדם קלאר און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

זון אויפגאנג — 4.22
זון אונטערגאנג — 8.41

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 20, No. 129. Winnipeg Monday June 30, 1930 — Published daily except Saturday and Sunday. — דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — מאנטאג ד׳ תמוז, תר״צ.

קעניג קאראָל פארדאמט ווידער רומענישן אנטיסעמיטיזם

אראבישע באנדיטן דערשיסן אידישן שומר אין תל-יוסף

(ספעציעל פאר "דאס אידישע וואָרט")

ירושלים, יוני 30 (איטא). — אראבישע באנדיטן האבן לעצטע נאכט געשאסן און געטויט יצחק פינקל, א שומר אין תל־יוסף, א גרויסער אידישער ישוב אין עמק. א פאליציי אפטיילונג איז אנגעקומען פון עין־חרוד קיין תל־יוסף, באגלייט פון אויספארשער צו יאגן זיך נאך די באנדיטן. איינציקע שאסן זיינען איבערגעבליבן געווארן אייזדער פינקל איז געפאלן טויט.

—(::)—

סאבוויי אויף פעמבינא וועט וועט באלד געבויט ווערן

אויף דער זיצונג פון שטאט־ראט פרייטאג איז גוטגעהייסן געווארן דער אפמאך מיט דער סי. ען. אר. פאר דעם ביי פון א סאבוויי אונטער אירע רעלסן אויפ׳ן קרייץ־וועג פון׳ם פעמבינא שליאך, ארום הארא סטריט.

לויט׳ן אפמאך דארף די ארבעט אנפאנגען זיך ניט שפעטער ווי אוגוסט 1טן, עס וועלן אבער פארשטאנען, אז די ארבעט וועט זיך אנפאנגען אין פארלויף פון איינציק וואכן צייט.

די שטאט, פון איר זייט, פארפליכטעט זיך צו שליסן איינציק נאסן און איבערנעבן זיי צו דער איינבאן פאר איר נייע עס פארגרעסערטן פארט־רודזש הויף.

די ארבעט, וועט באהויפטשט, וועט קאסטן עטלאכע מיליאן דאלאר.

—(::)—

מזל טוב

א זון געבארן צו מר. און מרס. ב. מייטאג. מוטער און קינד אין גוטן צושטאנד אין סט באניפייס האספיטאל.

דריי דערטרונקען, א צאָל פארוואונדעט אין וואָך-ענד עקסידענטן

דער יום־טוב׳דיקער וואָך־ענד, וואס האט באציינט די אפיציעלע עפענונג פון׳ם זומער־סעזאן, האט געקאסט אין ווינניפעג און אומגעגענט דריי קרבנות אין דערטרונקענע, און ניט ווייניקער ווי צען אין שווער און לייכט פארוואונדעטע אין פארקער עקסידענטן.

וויליאם ראס, 21 יאר, 512 מאקריי עוו., האט זיך דערטרונקען ווען זיין שיפל אויף וועלכן ער איז געפארן האט זיך אר־צערגעקערט צווישן ווינניפעג ביטש און גימלי. זייגער א חבר וואס איז געפארן מיט אים האט זיך נעראטעוועט שווימענ־דיק.

טאמאס בערדזשאו, 41 יאר, 549 דזשובעלי עווע., פלוצלונג באפאלן פון א הארץ־אטאקע, האט זיך נעכטן דערטרונ־קען באדענדיק זיך אין א גרוב פון גראוול, אין בוירד׳ס היל, אויף די אונן פון זיין פרוי און די פרויינס, וועלכע האבן אים ניט געקאנט העלפן.

אויריל דזשיימס פארטשאוס, 19 יאר, האט זיך דערטרונקען באדענדיק זיך אין א טיים).

ווינניפעגער יונגערמאן אין ערנסטן צו-שטאנד נאך געשלעג אין ראסערי

טאמאס האליידיי, פון 405 טווייד עווע. געפינט זיך איצט אין א קריטישן צו־שטאנד אין׳ם דזשענערעל האספיטאל, נאך א געשלעג וואס זאל האבן פארגעקומען נעכטן בייטאג אין ראסער, מאנ.

מר. האליידיי איז נעכטן ארויסגעפאר־מיט עטלאכע חברים צו א פריינט אין ראסער, וואו א צאל יונגעלייט פון ווי־ניפעג איז זיך צוזאמען געקומען. א גע־שלעג זאל האבן אויסגעבראכן צווישן די יונגעלייט, אין וועלכער האליידיי האט גע־כאפט א שטוים אין בויך, און איז געפאלן באוואוסטלאז. מען האט לכתחילה אים אפ געפירט א היים, רעכענענדיק די זאך פאר ניט ערנסט, אבער ווען ער איז ניט דער סי. ען. אר.

שטאָט-ראט שטימט איין צו העכערונג פון טראמוואי טאריף

נעמט אָן מיט 10 צו 8 שטימען פארשלאג צו העכערן טאריף צו 7 סענט. — נייער טאריף וועט באלד אריין אין קראפט.

מיט צען שטימען צו אכט, האט דער סיטי קאונסיל, אויף א ספעציעלער זיצונג פרייטאג אוונט, באשלאסן צו דערלויבן דער ווינניפענער עלעקטריק קאמפני צו העכערן צייטווייליק די "סטריט קאר פעיר". דער נייער טאריף, וואס וועט אריין אין קראפט דעם פערצנטן יולי, וועט זיין: קעש פייר, 7 ס.; בילעטן 5 פאר 35 ס. אדער 15 פאר א דאל.; ארבעטער בי־לעטן ווי פריער, 8 פא ר25 סענט.

דאס זיינען נאר צייטווייליקע אראנ־זשמענטס, פאר וועלכע די קאמפאני פאר פליכטעט זיך גלייך אויסצעבן 300 טוי־זענט דאלאר פאר דרייגענדיקע אויסבע־רונגען, ווי נייע וואגענען, פארריכטן די וועגן און א. וו. דער ענדגילטי־קער אורטייל וועט זיין קעגן דער קאמ־פאני און די אלטע "פעירס" וועלן צוריק צאלן דעם אונטערשייד צווישן די אלטע און די נייע טאריפן.

דער באשלוס איז אנגענומען געווארן קעגן די שטימען פון די זיבן ארבעטער אלדערמען, צוזאמען מיט וועלכע עס האט געשטימט אלד. פרעד פאלמער, נארד ווי־ניפעג. די ארבעטער אלדערמען האבן באַ־זונדערס פראטעסטירט, ווען זיי האבן זיך דערוואוסט, אז יענע אלדערמען האָ־בען נאך פריער באשלאסן אויף א קאקוס מיטינג אין מעיארס אפיס, צו וועלכן די ארבעטער זיינען ניט איינגעלאדן געווארן, צו שטימען פאר דער ציטווייליקער הע־כערונג.

פאָליטישע קאָמיסיע פון אידישער אגענטור זאָגט זיך אָפּ פון צו אנער-קענען סימפּסאָנס באריכט

לאנדאן, יוני 30.— די פאליטישע קאָ־מיסיע פון דער אידישער אגענטור, וואס האט אפגעהאלטן איר זיצונג דא, האט ארויסגעלאזן א דערקלערונג, אין וועלכער זי זאגט זיך אפ פון צו אנערקענען לארד סימפסאנס באריכט איבער דער פראגע פון קאלאניזאציע און איינוואנדערונג, וואס דער באריכט זאל ניט זיין.

די דערקלערונג זאגט, אז די קאָמיסיע צווייפלט ניט אין לארד סימפסאנס קאָמ־פעטענץ און אומפארטייאישקייט. זיין אורטייל קאן אבער פון אידן ניט אנער־קענט ווערן, ווייל "טעכנישע און עקאָנאָ־מישע השבונות און אויסרעכענונגען קאָ־נען ניט גענומען ווערן אין שטרייטגען אָנ־באטראכט ווען דאס האט צו טאן מיט דער אומבויזנאמער אנטשלאסנהייט און דער ארבעט פון א פאלק".

איקא פראָצעס אין עסטעוואן גייט אָן; הארן גיט צו אז ער איז געזעסן אין טורמע אין פוילן

עסטעוואן, סאסק., יוני 28 (פון אונ־זער קארעספאנדענט י. בן־דוד). — א פאר שווינדל.

צוגעבנדיק אז ער איז געווען אין גע־פענגניש, האט אבער מר. הארן אפגע־זאגט זיך פון צו ענטפערן וויטערדיקע פראגעס וועגן דעם ענין, זאגנדיק, אז ער האט שוין גענוג געלטן פאר וועלכן עס איז אומרעכט וואס ער איז באנאנגען אין פוילן.

מר. וואלף הארן האט ווייטער גע־מאכט א פערזענלאכן אפיל צו ריכטער ווייל ער זאל איבערייסן דעם פראצעס, אויס׳ן גרונד וואס געוויסע דאקומענטן, וועלכע ער זאל נויטיק דארפן האבן, זיי־נען אין אנזיץ פון זיין אדוואקאט, אין מאנטרעאל. אבער מר. פערקינס האט דערציילט דעם ריכטער, אז כאטש ער איז געשטאנען אין פארבינדונג מיט מאנ־טרעאל, האט ער ניט געקאנט ארויסבאר־קומען קיין ענדגילטיקע באשטעטיקונג וועגן דעם. ון. מ. ראוז, קיי. סי., האט נעמאכט שטארקע אויסזעצונגען קעגן אן איבערריין, באציינענדיק מר. הארנס בק־שה ווי א פארזוך צו פארציען דעם פראצעס, וועלכער, ווי ער האט געזאגט, איז פארפירט געווארן כדי צו אויסבעגן דעם וועג פאר צוויי ציוויל פראצעסן וואס מר. הארן פארפירט אין מאנטרעא־לער גערעכטן, פאר שאדענערזאץ וואס באטרעפט צוזאמען א פערטל מיליאן דאָ־לאר.

דער קרייץ־פארהער פון מר. וואלף הארן גייט ווייטער אָן, אין דער פראצעס וועט ווארשיינלאך פארנעמען דעם גרעס־טען טייל פון קומענדיקער וואָך.

ווינניפעגער יונגערמאן אין ערנסטן צו-שטאנד נאך געשלעג אין ראסערי

נעקומען צו זיך, האט מען אים אפגעפירט אין שפיטאל, וואו דר. לעמאן האט גע־מאכט איבער אים א דרינגענדיקע אפע־ראציע. זיין לאגע איז איצט א קריטישע.

די פראוויזיציעלע פאליציי זוכט אונ־טער די אנגעלעגנייט. דערווייל איז נאך ניט באקאנט, אז זי זאל האבן וועמען ארעסטירט אין פארבינדונג מיט דעם פאל

—(::)—

פאסאזשירן פון "קאסטושקא" קומען היינט

די פאסאזשירן פון דער שיף קאסטוש־קא", קומען אָן היינט אוונט, מיט 9.30 אוונט, מיט צווייפלט ניט אין לארד סימפסאנס קאָמ־פעטענץ און אומפארטייאישקייט. זיין אורטייל קאן אבער פון אידן ניט אנער־קענט ווערן, ווייל "טעכנישע און עקאָנאָ־מישע השבונות און אויסרעכענונגען קאָ־נען ניט גענומען ווערן אין שטרייטגען אָנ־באטראכט ווען דאס האט צו טאן מיט דער אומבויזנאמער אנטשלאסנהייט און דער ארבעט פון א פאלק".

אויף א באזוך אין דער וועסט

סער הענרי טארנטאן

סער הענרי טארנטאן, פרעזידענט פון די קאנאדער נאציאנאלע איינזבאנען, איז לעצטן אוונט דורכגעפארן ווינניפעג אויף אן אינספעקציע טור איבער דער וועסט, אין דער באגלייטונג פון זיין פרוי און די הויפטן פון די פארשיידענע דעפארט־מענטס פון דער סי. ען. אר. ער וועט צוערשט באזוכן דזשעספער פארק, וואו ער וועט אינספעקטן די נייע געביידעס פון דזשעספער פארק לאדזש, דעם גרויסן זר־מער האטעל אין די בערג, און וועט דער־נאך באזוכן דעם פאסיפיק בריעג, וואו די סי. ען. אר. האט נאך וואס פארענדיקט דריי שיפן פאר פארבינדונגען מיט אלאס־קא פון וואנקאווער דורך פרינס־רופערט.

סאבוויי אויף פעמבינא וועט וועט באלד געבויט ווערן

אויף דער זיצונג פון שטאט־ראט פריי־טאג איז גוטגעהייסן געווארן דער אפ־מאך מיט דער סי. ען. אר. פאר דעם ביי פון א סאבוויי אונטער אירע רעלסן אויפ׳ן קרייץ־וועג פון׳ם פעמבינא שליאך, ארום הארא סטריט.

לויט׳ן אפמאך דארף די ארבעט אנ־פאנגען זיך ניט שפעטער ווי אוגוסט 1טן, עס וועלן אבער פארשטאנען, אז די ארבעט וועט זיך אנפאנגען אין פאר־לויף פון איינציק וואכן צייט.

די שטאט, פון איר זייט, פארפליכטעט זיך צו שליסן איינציק נאסן און איבער־נעבן זיי צו דער איינבאן פאר איר נייע עס פארגרעסערטן פארט־רודזש הויף.

די ארבעט, וועט באהויפטשט, וועט קאסטן עטלאכע מיליאן דאלאר.

—(::)—

מזל טוב

א זון געבארן צו מר. און מרס. ב. מייטאג. מוטער און קינד אין גוטן צושטאנד אין סט באניפייס האספיטאל.

דריי דערטרונקען, א צאָל פארוואונדעט אין וואָך-ענד עקסידענטן

דער יום־טוב׳דיקער וואָך־ענד, וואס האט באציינט די אפיציעלע עפענונג פון׳ם זומער־סעזאן, האט געקאסט אין ווינניפעג און אומגעגענט דריי קרבנות אין דערטרונקענע, און ניט ווייניקער ווי צען אין שווער און לייכט פארוואונדעטע אין פארקער עקסידענטן.

וויליאם ראס, 21 יאר, 512 מאקריי עוו., האט זיך דערטרונקען ווען זיין שיפל אויף וועלכן ער איז געפארן האט זיך אר־צערגעקערט צווישן ווינניפעג ביטש און גימלי. זייגער א חבר וואס איז געפארן מיט אים האט זיך נעראטעוועט שווימענ־דיק.

טאמאס בערדזשאו, 41 יאר, 549 דזשובעלי עווע., פלוצלונג באפאלן פון א הארץ־אטאקע, האט זיך נעכטן דערטרונ־קען באדענדיק זיך אין א גרוב פון גראוול, אין בוירד׳ס היל, אויף די אונן פון זיין פרוי און די פרויינס, וועלכע האבן אים ניט געקאנט העלפן.

אויריל דזשיימס פארטשאוס, 19 יאר, האט זיך דערטרונקען באדענדיק זיך אין א טיים).

י. קירזשנער, חשוב׳ער ווינניפעגער תושב, טויט נאָך לאנגער קראנקהייט

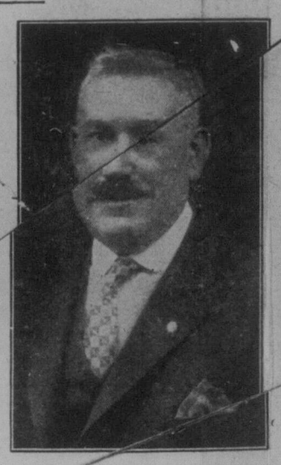

י. קירזשנער

נאך א לייגנערער קראנקהייט, איז נעכטן געשטארבן יהושע קירשנער, איי־נער פון די אנגעזעענסטע אידישע תושבים פון ווינניפעג. ער איז געווען בלויז 54 יאר אלט.

דער פארשטארבענער איז אנגעקומען אהער פון דובנע רוסלאנד אין יאר 1905. א מענש א גוטמוטיקער און א ברייטהאר־ציקער, האט ער דא דערוואכן א ברייטן קרייז פון פריינט. ער האט דא פארנומען זייער א חשוב׳ן ארט אין פארשיידענע נעזעלשאפטלאכע טעטיקייטן, און האט ביינגעשטייערט מיט א ברייטער האנט פאר אלע אידישע ענינים. ער איז געווען זייער אן אקטיווער טוער אין חיברו סיק בענע־פיט סאסייטי, אין תלמוד־תורה, אין מר־שב־זקנים, אין בית־יתומים, אין קלעניק, אן אימיגראנטן־הילף־פארעיין, אין בית־יעקב שול, און האט פארנומען פארהאנט־ווארטלאך עמטער אומעטום, ארבעטנדיק מיט׳ן גאנצן קראפט פאר זייער וואוילזיין.

די אלע אינסטיטוציעס, ווי אויך זיי־נע צאלרייכע פריינט, און באקאנטע, ביי וועלכע ער איז געווארן קאליבט און גע־אכטע, וועלן שווער פילן זיין פארלוסט.

דער פארשטארבענער האט איבערגע־לאזן א פרוי און פיר טעכטער, — צוויי אויף ווינניפעג, מרס. קירשנער (קאהן) אדאפטירט געווארן פון מר. קירשנער), אין ווינניפעג, און מרס. גאלדין, אין שי־קאגאָ, און צוויי ניט־פארהייראטע טעכ־טער אין דער היים.

די לויה קומט פאר׳ן היינט נאכמיטאג, צום בית עולם פון היברו סיק. רעג. סאס.

נאָטיץ צו קאָרעספּאָנדענטן

אלע וואס שיקן באריכטן, קארעספאנדענצן, ארטיקלען אדער בריוו אין רעדאקציע, זיינען דרינגענד געבעטן:

1. צו שרייבן קלאר און דייטלאך, באזונדערס נעמען פון פערזאנען.
2. צו שרייבן מיט טינט, און ניט מיט א בלייפען.
3. צו שרייבן אויף איין זייט פון א ש מ א ל ן בוינגלע פאפיר.
4. איבערצוזאגן פלאץ צווישן איין שורה און דער צווייטער, צו׳ד ערמעג־לאכן דעם רעדאקטאר צו מאכן די נייטיקע קארעקטורן אויפ׳ן פלאץ.
5. צו באנוצן זיך, אויף וויפל מעגלאך, מיט אידישע בוערטער, אנשטאט ענגלישע; למשל: "וואלן", אנשטאט "עלעקשאנס".
6. ניט אלעמאל אן אייער פולן נאמען און אדרעס, אנדערש וועט עס זיין ער ניט נעדרוקט ווערן. איר קאנט האבן אייער צושריפט נערדזקט אונטער א פסעוודאנים, אויב פארלאנגט, אבער די רעדאקציע מוז אלעמאל האבן אייער נאמען און אדרעס.

דער רעדאקציע קומט זיך אפט אויס צו פארווארפן צושריפטן, אדער ווייל זיי זיינען ניט לעזבאר, אדער ווייל זיי היטן ניט אפ אנדערע וויכטיקע פון די אויסגערעכנטע כללים. מיט אביסל מער פון אייער פריינטלאכער אויפמערקזאמקייט און פארזיכטיקייט קאנט איר אונז העלפן אויסמיידן א סך די דאזיקע אומאנגענעמלאכקייטן.

פארדאמט אנטיסעמיטיזם

קעניג קאראל, פון רומעניע

באוואוסטער אידישער אקטיאר געשטארבן

ניו־יארק, יוני 30 (איטא). — דער באר־וואוסטער אידישער אקטיאר סטעוועל טאר־ביעס (טאבאטשניקאוו), איז דא גע־שטארבן אין עלטער פון 69 יאר.

דער פארשטארבענער איז געווען פאר־בונדן מיט׳ן אידישן טעאטער פאר 40 יאר צייט. ער איז געבארן געווארן אין קאמענעץ־פא־אלסק, און איז אריבערגע־בראכט געווארן קיין אמעריקע פון יעקב אדלער מיט 37 יאר צוריק.

"גיט מיר צייט און איך וועל איינשטעלן אָרדענונג", זאָגט ער צו אידישער דעפּוטאציע

בוקארעסט, יוני 30 (איטא). — קעניג קאראָל פארזיכערונג וואס ער האט ווי־דער געמאכט צו א דעלעגאציע פון אי־דישע דעפוטאטן, אז ער וועט באשיצן די אידישע באפעלקערונג און אז ער פאר־דאמט דעם אנטיסעמיטיזם, האט געמאכט זייער א גוטן איינדרוק אויף די אידישע קרייזן.

ווען די דעלעגאציע האט באריכט די פראגע פון די לעצטע אטאקעס אויף די אידן אין בעלץ, האט דער קעניג געזאגט: "גיט מיר נאר צייט, און איך וועל איינ־שטעלן אָרדענונג".

דער רעגירונגס אינספעקטאר אנגעלעס־קו, וועלכער איז באשטימט געווארן אונ־טערצוזוכן די איינציידענען אין בעלץ, באַ־שטעטיקט, אז עטלאכע פאליציי באאמ־טע און פאליציסטן זיינען שולדיק אין די אטאקעס. עס איז באשלאסן געווארן צו פארגרעסערן די פאליציי אפטיילונג אין בעלץ, וואו פולשטענדיקע אָרדענונג איז איינגעשטעלט געווארן.

—(::)—

אויף א באזוך אין ווינניפעג

מר. פיטער פעלדמאן, סי. ען. אר. טעלעגראף אנגעשטעלטער אין מאסקא־טון, איז אויף א באזוך אין שטאט. ער איז דער נאסט פון זיין מוטער, מרס. ס. פעלדמאן, 769 מעננוס עווענע.

שטארקע אנטישונג מיט ענגלאנד אויסגעדריקט ביי עפענונג פון אמע־ריקאנער ציוניסטישער קאָנפערענץ

איבער צוויי טויזנט דעלעגאטן און געסט ביי דער עפענונג פון גרויסער קאָנווענשאָן אין קליוולאנד. — ליפּסקי דערדט אויך וועגן פארשטארקן ציוניסטישע אָרגאניזאציע.

קליוולענד, אהייא, יוני 30 (איטא).— שארפע אנטישונגס מיט ענגלאנד ניט דורכפירן דעם נייסט אין דאס ווארט פון פאלעסטינער מאנדאט, אין פעסטע אנט־שלאסנהייט צו פארשטארקן די קרעפטן פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אמעריקע, זיינען געווען די צוויי וויכטיק־סטע זאכן אויסגעדריקט ביי דער עפענונג זיצונג פון דער 33טער יערלאכער קאָנ־ווענשאן פון דער אמעריקאנער ציוניסטי־שער ארגאניזאציע, געעפנט נעכטן נאכ־מיטאג אין קליוולאנד אדיטאָריום.

איבער צוויי טויזנט דעלעגאטן און געסט האבן הארציק אפּאָדירט יעדע אטאקע פון די רעדנער אויף דער בריטי־שער רעגירונג, קריטיקירנדיק איר אומפּע־איקייט צו פארווארטן דעם מאנדאט אי־בער פאלעסטינע, צווינגענדיק דאס וועלט אדנטטום צו ווענדן זיך צו דער פעלקער ליגע מיט דער פארדערונג, אז נערעכטי־קייט זאל נעטאן ווערן.

לוואיס ליפּסקי, אין זיין עפענונגס רע־דע, האט צוויישן אנדערע געזאגט: "אונ־זערע פראטעסטן וועלן ניט אנשווינן ווערן וואו דער באפעל אפּצושטעלן די אידישע אימיגראציע וועט ניט צוריקגעצויגן ווערן; און וואו דאס לעצטע "ווייסע פאפיר" וועט ניט פארבריט ווערן אויף א פראגנאדס אויסגערעכנט צו פארווירקלאכן דעם אות און דעם נייסט פון׳ם מאנדאט".

"די רעכט נגעגבן צום אידישן פאלק אונטער׳ן מאנדאט", — האט ער ווייטער געזאגט, — "קאנען ניט צוריקגעצויגן וועד־רען אדער צייטווייליק סוספענדירט ווערן פאר דער באקוועמלאכקייט פון דער מאנ־דאטן מאכט, א צוטרוי איז א צוטרוי, ווי שווער עס זאל ניט זיין אים צו דערפילן, — און אזוי לאנג ווי ענגלאנד האלט דעם מאנ־דאט און זי פראָביטירט פון איר אנ־וועזנהייט אין פאלעסטינע, אזוי לאנג וועט זאל אלטן אין ענגלאנד אז ניט נייס אין דער אמעריקאנער אויפפאסונג פון דער מאנ־דאטן, האט ער ניט געקאנט ארויסבאר־קומען קיין ענדגילטיקע באשטעטיקונג וועגן דעם. ון. מ. ראוז, קיי. סי., האט נעמאכט שטארקע אויסזעצונגען קעגן אן איבערריין, באציינענדיק מר. הארנס בק־שה ווי א פארזוך צו פארציען דעם פראָצעס, וועלכער, ווי ער האט געזאגט, איז פארפירט געווארן כדי צו אויסבעגן דעם וועג פאר צוויי ציוויל פראָצעסן וואס מר. הארן פארפירט אין מאנטרעא־לער גערעכטן, פאר שאדענערזאץ וואס באטרעפט צוזאמען א פערטל מיליאן דאָ־לאר.

דער קרייץ־פארהער פון מר. וואלף הארן גייט ווייטער אָן, אין דער פראָצעס וועט ווארשיינלאך פארנעמען דעם גרעס־טען טייל פון קומענדיקער וואָך.

פּוטבאָל פּארטיע צווישן י. מ. ה. א. און פּארט־רודזש וועט פאָרגעזעצט ווערן מיטוואָך

צוליב דעם וואס עס איז געווארן שפעט האבן די י. מ. ה. א. און די "פארט רודזש רעד־שיערס" איבערגעריסן די פוט באל נייס געשפּילט לעצטן שבת.

די נייס וועט פארגעזעצט ווערן פון דאס ניי דעם מיטוואָך 6.30 נ.מ. אויפ׳ן זעלבן פלאץ, אין קראפדערס הויף (נארט ענד). די דאזיקע נייס פארשפּרעכט צו זיין איינע פון די אינטערעסאנטסטע פאר פוטבאל ליבהאבער.

אנב - [illegible]

און מארק

ביראָ־בידזשאן אראָפּ, קרים ארויף

סמעמענע הויבט זיך תמיד אויף איבער זוייער מיילך — א פאלקס חכמה

ווען אימעצער באט אונז אן א לאנד ווי ביראָ־בידזשאן, — און נאך מיט מלוכה־שער שטיצע צו קאלאניזירן עס, — מיט א צוואנציק — דרייסיק יאר צוריק, וואלטן מיר געשפּרונגען פון באגייסטערונג. ווען מיר וואלטן אין עטלאכע יאר ארום אויס־נעפונען, אז מיר קאנען די טעריטאָריע ניט נעמען אדער אז מען ציט זי צוריק פון אונז, וואלטן מיר שרעקלאך אנטוישט געווארן.

היינט זיינען מיר שוין דערפארענע מענשן. מיר זיינען שוין געוויינט געווארן צו גרויסע טעריטאָריעלע ישובות און צו גרויסע אנטוישונגען.

מיר האבן פאר די לעצטע יארן געהאט א היבשע צאל טעריטאָריעס "אוועקגע־נעבן" צו אונז, און אז עס איז נעקומען צו נעמען, האט זיך ארויסגעוויזן, אז, א״ר מיר קאנען זיי ניט פארנעמען, אדער אז מען גיט און מען לאזט פון האנט ניט...

די אידישע וועלט האט דערפאר ניט אויפגענומען מער מיט קיין בזונדער באַ־גייסטערונג די בשורה, אז די סאוועט רע־גירונג האט באשלאסן אוועקצוגעבן ביראָ־בידזשאן פאר א אידישער רעפּובליק, ווי דערפארענע מענשן. האבן מיר זיך גע־זאגט: מיר וועלן צייט האבן באגייסטערט צו ווערן שפּעטער . . .

און מיר זיינען ניט באזונדערס אַנ־טוישט איצט, ווען עס זעט אויס, אז דער ביראָ־בידזשאן ענין איז צערונען געווארן, און אז דער קאמזעט ציט שוין צוריק סר־מען אסיגנירט פאר ביראָ־בידזשאן, אויס־צוגעבן זיי אין קרים, — מיט איין וואָרט: אז ביראָ־בידזשאן עקזיסטירט נאָר כדי צו געבן נאך אן עקזיסטענץ בארעכטיקונג דעם איקאר . . .

***

דאס מיינט ניט, אמווייניקסטנס אויף וויפל ס׳איז שייך מיר אליין, אז עס פאר־דריסט מיך ניט, וואס נאך א טעריטאָרי־עלער חלום איז צערונען געווארן, אדער האלט אין צערונען ווערן

מערנישט. וואס ביראָ־בידזשאן האט לכתחילה ניט באזונדערס אפּגעלירט צו מיר. דער גאנצער פּראָיעקט איז געווען מער א סאוועטיש פאליטישער און קאָ־מוניסטיש פאליטישער, ווי א אידישער קאָ־לאָניזאטאָרישער. אלע אפיציעלע באריכטן פון דארטן זיינען אין מיינע אויגן גע־שטאנען אונטער א פראגע צייכן, — און אנב האבן ערנסטע אידישע קאָמוניסטי־שע פירער אין סאוועטן־פארבאנד גופא געוואגט צו צווייפלן אין דעם פּראָיעקט.

אויף ביראָ־בידזשאן האב איך דערפאר לכתחילה געקוקט ניכער ווי אויף א סאָ־וועטיש־פאליטישן, ווי אויף אידיש־טעריר טאריאליסטישן עקספּערימענט. און אין זיין דורכפאל ביז איצט זע איך גארניט קיין דורכפאל פון דער טעריטאריאליסטי־שער אידייע.

עס זיינען נאך דא איצט אויף אין סאָ־וועט פארבאנד געוגן שחמים, וואו עס קאנען מיט ווייניקער שווערקייטן גע־גרינדעט ווערן קאָמפאקטע אידישע ישו־בים, וואס זאלן מיט דער צייט פארוואנ־דעלט ווערן אין אידישע אוטאָנאָמע קרייזן. איינער פון זיי, דער גינסטיק־סטער אין מיין מיינונג, פארבלייבט נאך קרים.

***

קרים, זעט איר, איז מיר געפער־ווען פון אנהויב אן, און געפעלט מיר היינטיקן טאג. — כאטש קרים איז אין קאָמוניסטישע אויגן געווען כמעט אזוי טריף ווי ארץ־ישראל, זינט ס׳איז געווארן ביראָ־בידזשאן . . .

קרים האט אן א צאל פארצוגן קעגן בי־ראָ־בידזשאן: ס׳איז נאעגט צו די קאָמ־פאקטע אידישע ישובים פון אוקראינע, ס׳איז אין איירופּע, האט א ים וואס פאר־בינדט עס נאענט מיט דער צווייזיזרטער וועלט, האט א פארהאלטנסמעסיק מילי־דערן קלימאט (אפילו אין די צפון טיילן) און א סך אנדערע מעלות.

עס האט נאך אויך באדייטנדיקע ליידי־קע שטחים פאר קאָלאָניזאציע, און גרויסע אינדוסטריעלע אויסזיכטן. עס האט אויף א רעזערוו פון זומפיגן באדן און קאן אמעליאָרירט ווערן און פארוואנדלט ווערן אין זייער פּרוכטבאר באדן. ווי טייער דאס זאל ניט דאנפן קאסטן, ווען עס נאך אלץ זיין בילליקער ווי די אידישע קאָלאָניזאציע אין ביראָ־בידזשאן.

אמת, אין קרים זיינען דא טאטערישע מוסולמאנער, פונקט ווי אין ארץ־ישראל זיינען דא אראבישע מוסולמאנער. אבער די סאוועט רעגירונג וועט דאך קיינער ניט חישד זיין אין בשותפות׳דיקן מיט די אידן אימפּעריאליזם קעגן די טאטערן, וואס האבן מיט הונדערטער יארן צוריק באזונדער קרים, ווי די אראבער האבן באַ־זיצט פאלעסטינע, — און קאָמוניסטן וועלן ניט העגן די קרימער טאטערן צו פאגראָ־מען אויף אידן . . .

***

און פאר קרים, זעט מיר אויס, וועט דער־אונפערגאנג פון ביראָ־בידזשאן זיין א טוכה.

שוין קאָנצענטרירט דער קאמזעט זיי־נע וויכטיקסטע קאָלאָניזאציע אקטיווי־טעטן אין קרים (מיט טיילווייזער קאָנ־צענטראציע פון אידישע אינדוסטריעלע ארבעטער ביי קערטש), און ציט אפ פאנדן וואס וועלכן אויפגעטאן ווייניק גוטס אין ביראָ־בידזשאן, פאר קרים.

מען רעדט דא ניט ווענן א אידישער רעפּובליק, — אבער דאס איז גוט אזוי: האלעוואי וואלט מען אזוי ניט גערעדט ווענן א אידישער מלוכה אין ארץ־ישראל, נאר מען וואלט בעסער געטאן, — עס וואלט געווען גזעזלעטער פאר אלע צדדים...

מיט דער פארטונקלונג פון ביראָ־בידז־

(שלוס אויף לעצטער זייט)